

GRAMATICA : Los relatius

simples	compausats				indefinites
	masculin		femenin		
	singular	plurau	singular	plurau	
que / (de) qui	lo quau	los quaus	la quau	las quaus	qui que, qué que
on / ont, aun / aunt					on que / ont que
don / dont					

Los relatius simples

En gascon, son au nombre de tres : **qui / que, on, dont** :

que / qui representa un animat o un non animat. Pòt estar pronom, atribut o complement.

Ex. : **lo diluns que seguit ; las que coneishèn dempuish sègles, que ne mudavan pas jamei ; entendut los vielons e lo bruit daus que dancèvan.**

on / ont es un advèrbi que foncciona coma un pronom. Pòt estar precisat e davantejat per **a, d' / de l', per, tà...** Representa sonque un lòc au contrari dau francés. Ex. : **(a) on vas atau ?**

Per marcar lo temps, utilizam **qui / que** o **quan / quand / quòra / quora** damb valor de relatiu. Ex. : **lo jorn que vedón passar una barca sus l'arriu.**

don / dont, emplegat sonque damb un vèrbe exprimit, pòt representar un animat o un non animat. N'es pas corrent en gascon sonque dens las Lanos on ne lo fau pas confónder damb **dont** que remplaça **qui / que** ! Ex. : **quin èra bèth lo drap dont s'apelhava ; tau de qui los ahars van a la desbandada ≠ Nòste Pair dont ètz au Cèu.** Tant vau au pronom **que / qui** davantejat per la preposicion **de** o au relatiu compausat **lo quau / la quau**.

Ne presentan pas de variacion de genre ni de nombre. Totun, lo relatiu **qui / que** balha a l'atribut las caracteristicas de l'antecedent. Ex. : **que fau tirar las botelhas que son vuetas.**

Los relatius compausats

S'emplegan com complement preposicionau .Son hargats damb **quau** davantejat per l'article definit que varia solet en genre e nombre. Au masculin singular e plurau, l'article se contracta.

+	lo	los
a	au quau	aus quaus
de	deu quau / <i>dau quau</i>	deus quaus / <i>daus quaus</i>
(en)tà...	(en)tau quau...	(en)taus quaus...

Ex. : **las termièras d'aqueth navèth país deu quau se parla tant e qui a nom Occitania**

Los relatius indefinites

Los pronoms relatius indefinites son los pronoms relatius complexès **qui que, qué que, on/ont que**. Lo primèr element pòt estar considerat com un interrogatiu (los pronoms **qui, qué** e

l'advèrbi **on/ont**) e lo segond com un relatiu. Aqueths pronoms relatius indefinits n'an pas nat antecedent. Ex. : **aus mèstes, aus vaillets, a tots, a qui que sia**.

qui que ne se tròba pas sonque dab lo vèrbe **estar** e es atribut d'un animat.

qué que remanda a un non animat e es emplegat com COD.

on / ont que non varia pas.

Aqueras proposicions subordinadas relativas de tipe perifrastic an un sens concessiu e son l'equivalent d'una proposicion subordinada concessiva. Ex. : **on que siam, qué que hascam, ac deisheram tot entà tu**.

Las formas complèxas **quau que** (variabla en nombre sonque), **quin que** (variabla en nombre e en genre) s'emplegan damb lo vèrbe **estar** e son compausadas d'un purmèr element considerat coma un adjectiu de sens indefinit en foncion d'atribut e dau pronom relatiu **que**. Introdusissen proposicions subordinadas relativas de sens concessiu. Ex. : **vin que cau, quin que sia, entà har la godala ; que las passeges on que volhas**

Ne fau pas mesclar **quau que, qué que** damb **quau (...)** **que sia, qué (...)** **que sia** que son pronoms indefinits complèxes coma **on (...)** **que sia**.

GRAMATICA : Los interrogatius e exclamatius

pronoms e adjectius			
singular		plurau	
masculin	femenin	masculin	femenin
qui			
qué			
quau / quin	quau / quina	quaus / quins	quaus / quinas
quant(a)		quantas / quandes*	quantas / quandas*

*se pòt remplaçar par **quant de / combien** (invariable)
solets **quin** e **quantas** son tanben determinants exclamatius.

advèrbis
perqué
on
quin / com / coma
quant (de)
quan / quand / quòra

qui, quand es complement d'objècte dirècte, es sovent precedit de **a** dens lo Sud. Pòt estar remplaçat per **quau**.

qué pòt estar remplaçat per **qu'ei çò qui / qu'es çò que**. Ex. : **qué hiri aquera dimenjada ? qué n'èi a hèser ?**

quau s'emplega quand la natura es coneishuda mes pas la quantitat, **quin** quand la natura e lo nombre ne son pas coneishuts. Ex. : **dens quina lenga t'ic farrà díser ?** Los pronoms **quau** e **quin** pòden estar precedits de l'article definit que varia en genre e en nombre. **Quau** pòt remplaçar **qui** mès shens estar acompanhat de l'article coma en francés. Ex. : **quau se vanta**

quantas s'emplega per s'assabentar d'una quantitat denombrabla e **quand** dau temps.

Los interrogatius **qui** (damb lo sens de "**tots los qui**" o repetit "**l'un ... l'autre**") / **qué** (non animat) pòden estar a còps relatius dens didedeirs, provèrbes o frasas a perpaus de l'existéncia de quauquarren. Ex. : **non i a pas qui s'i hide ; non sèi qué hèser ; digun n'i a trobat qué díder ; qu'avè trobat qui la comprenè.**